

مطالعات اجتماعی

سوالات متن مطالعات اجتماعی

تمامی دروس

گرد آورنده : پویا جهانی

۱۳۹۹-۱۴۰۰ سال تحصیلی

درس ۱ (دوستی)

۱- چرا انسان نمی تواند تنها زندگی کند؟

انسان موجودی اجتماعی است و نمی تواند تنها زندگی کند. تنهایی برای انسانها احساس ناخوشایندی است. دوستی یکی از مهمترین نیازهای ما به شمار می رود.

۲- چرا ما انسان ها به دوست نیاز داریم؟

همه ی ما نیاز داریم که دوستانی داشته باشیم تا هم به آنها محبت کنیم و هم مورد توجه و مهربانی قرار بگیریم.

۳- خداوند در سرشت ما چه چیزی قرار داده است؟

خداوند در سرشت ما انسان ها میل به محبت کردن و محبت دیدن و نیاز به برقراری ارتباط با دیگران را قرار داده است.

۴- چهار فایده ی دوست خوب چیست؟

۱. انسان از صحبت کردن و همنشینی با دوستان خوب لذت می برد. هر یک از ما گاهی با موضوعاتی برخورد می کنیم که می خواهیم درباره ی آنها با دیگران صحبت و همفکری کنیم. ۲. همه ی ما دوست داریم گاهی شادی ها یا ناراحتی های خود را با دوستانمان در میان بگذاریم. صحبت کردن با دوست عاقل و صبور باعث می شود احساس سبکی و آرامش کنیم. ۳. یکی دیگر از فواید مهم دوستی این است که انسان از طریق همنشینی و گفت و گو با دیگران چیزهای جدیدی یاد می گیرد و به آگاهی های خود می افزاید. ۴. همه ی ما در زندگی به کمک دیگران نیاز داریم. دوستان به ما در مشکلات یاری می کنند.

۵- چرا انتخاب دوست یک موضوع مهم است؟

رفتار و اخلاق دوستان در ما تأثیر می گذارد و ما نیز تأثیراتی بر دوستان خود داریم.

۶- آیا هر فردی را می توان برای دوستی انتخاب کرد؟ چرا؟

اگرچه دوست خوب مایه ی آرامش انسان است، با هر کسی نمی توان دوستی کرد و همه ی افراد برای دوستی و رفاقت شایستگی ندارند. گاه ممکن است یک دوست، مسیر آینده و زندگی دوستش را به سوی موفقیت و سعادت تغییر دهد و گاه ممکن است در شرایطی، یک دوست موجب ناراحتی و سرشکستگی دوست خود شود؛ به همین دلیل باید در انتخاب دوست بسیار دقت کنیم.

۷- حضرت علی (ع) در نامه ی خود به امام حسن (ع) در مورد دوست خوب چه فرموده اند؟

با نیکان همدلی و رفاقت کن تا از آنان باشی و از بدان جدا شو تا از آنان نباشی.

۸- چرا در دوستی باید کسانی را انتخاب کنیم که ما را از بدی بازدارند؟

زیرا چنین دوستانی به تو یاری می رسانند و سبب پیشرفت تو می شوند.

۹- حضرت علی (ع) چه ملاک هایی برای انتخاب دوست گفته اند؟

دوست خوب، خیرخواه شما است و شما را از کارهای بد و نامناسب باز می دارد- دوست خوب با شما صادق و یکرنگ است- دوست خوب خوش اخلاق و با ادب است.

۱۰- پیشوایان بزرگ دین در مورد انتخاب دوست چه سفارشی فرموده اند؟

توصیه می کنند که با افراد عاقل، با ایمان و نیکوکار دوستی کنیم، آنها از مامی خواهند که از دوستی با افراد دروغگو، بخیل و سخن چین خودداری کنیم.

۱۱- حضرت محمد(ص) در رابطه با بدترین افراد چه فرموده اند؟

بدترین افراد کسانی هستند که میان مردم سخن چینی می کنند و بین دوستان جدایی می اندازند

درس ۲ (آداب دوستی)

۱- حفظ دوست به چه معناست؟

حفظ دوستی یعنی اینکه ما با دوستانمان چه رفتارهایی داشته باشیم تا دوستی ادامه پیدا کند. چه کنیم تا دوستی ما به هم نخورد و محکم تر شود

۲- رعایت چه نکاتی باعث حفظ دوستی ما می شود؟

به دوست وفادار باشیم و در غیاب دوستان هم از او دفاع کنیم. - کاری نکنیم که دوستان ما به خاطر خواسته های ما به دردسر و زحمت بیفتند - اگر خطایی از دوستان دیدیم، عیب جویی نکنیم؛ بلکه با رفتار محبت آمیز و درخوت به او تذکره دهیم. - اگر دوستان کار اشتباهی انجام داده است و عذر می خواهد، او را ببخشیم - با یکدیگر با احترام برخورد کنیم و بیش از حد شوخی نکنیم. - در مسائل و مشکلات با هم احساس همدردی و خیرخواهی داشته باشیم و به هم کمک کنیم.

۳- چرا برای دوستی حد و مرزی مشخص شده است؟

هر چیزی حد و مرزی دارد. دوستی ما هم حد و مرز مشخصی دارند که اگر از حد خود خارج شوند، مشکلاتی به وجود می آورند

۴- چرا در روابط دوستانه نه گفتن سخت است؟

ممکن است احساس کنیم که با نه گفتن، آنها از دست ما ناراحت می شوند یا از اینکه نظر واقعی ما را بگوئیم خجالت بکشیم ، گاهی هم تصور می کنیم که اگر به آنها نه بگوئیم ما را مسخره می کنند یا فکر می کنند ما بچه هستیم.

۵- در رابطه با دوستان گاهی افراد از ما درخواست نا به جایی می کنند در این مورد چه باید کنیم؟

وقتی کسی از شما چیزی یا کاری را می خواهد که به نظر شما نادرست است، باید قاطعانه و محکم نه بگوئید.

از نه گفتن خجالت نکشید؛ اما سعی کنید محترمانه نه بگوئید. اگر لازم دانستید دلیل نه گفتن خودتان را هم بگوئید

درس ۳ تصمیم گیری چیست؟ (به معنای انتخاب است)

۱- هنگام تصمیم گیری چه باید کنیم؟

وقتی ما تصمیم می گیریم، از بین دو یا چند چیز، مواردی را انتخاب می کنیم و مواردی را کنار می گذاریم.

۲- چرا تصمیم گیری کار مهمی است؟

تصمیماتی که ما می گیریم، نتایج و آثاری دارند. ممکن است این آثار خوب یا بد باشند. البته بعضی از تصمیمات تأثیر زیادی بر زندگی ما دارند.

۳- تصمیمات مهم چه آثاری در زندگی ما دارند؟ تصمیمات مهم در اخلاق و رفتار، سلامتی، وضع تحصیل و آینده ی ما اثر می گذارند

درس ۴ چگونه تصمیم بگیریم؟

۱- نتیجه ی تصمیم گیری چیست؟

نتیجه یعنی چیزی که بعد از هر تصمیم گیری اتفاق می افتد

۲- اولین کاری که هنگام تصمیم گیری باید انجام دهیم چیست؟

هنگام تصمیم گیری اولین کاری که باید انجام دهیم این است که درباره ی موضوع خوب فکر و اطلاعاتی درباره ی آن جمع آوری کنیم

۳- چرا گاهی اوقات نتایج تصمیمات ناگهانی زیان بار است؟

زیرا درباره ی آن تصمیم، خوب فکر نشده است

۴- مراحل تصمیم گیری را نام ببرید؟

خوب فکر کنیم - نتیجه ی هر انتخاب را پیش بینی کنیم - بهترین راه را انتخاب کنیم

۵- با وجود راه حل های متفاوت چگونه بهترین راه را انتخاب کنیم؟

آن انتخاب هایی را که نتایج بدی دارند کنار می گذاریم و آن انتخابی را که نتیجه ی مثبت دارد، بر می گزینیم.

۶- هنگام بهترین انتخاب چه سوالاتی پرسیده می شود؟

برخلاف دستورهای دینی است؟ - برخلاف مقررات و قوانین خانه، مدرسه و اجتماع است؟ - باعث نگرانی و نارضایتی خانواده ام می شود؟

به سلامت من یا دیگران لطمه می زند؟ - برای دیگران یا خودم مشکل و دردسر به وجود می آورد؟

۷- موقع تصمیم گیری به چه نکاتی توجه کنیم؟

مشورت کنیم - تحت تاثیر فشارهای روانی دوستان قرار نگیریم - به موقع تصمیم بگیریم

۸- مشورت چیست؟

یکی از نکات مهم در تصمیم گیری ها این است که از فکر و تجربه ی دیگران استفاده کنیم. به این کار مشورت می گویند

۹- چرا باید به موقع تصمیم بگیریم؟

زیرا تصمیم نگرفتن یا تصمیم گیری را به زمان آینده موکول کردن باعث از دست رفتن فرصت ها می شود.

درس ۵ عوامل موثر در کشاورزی

۱- مراحل عمده ی کشاورزی را نام ببرید؟

کاشت ، داشت ، برداشت

۲- چه عواملی در کشاورزی موثرند؟

عوامل طبیعی - عوامل انسانی

۳- عوامل طبیعی را نام ببرید؟

خاک - آب - آب و هوا

۴- عوامل انسانی را نام ببرید؟

نیروی کار - سرمایه - ابزار و وسایل - مواد

۵- کشاورزی در چه زمین هایی امکان پذیر نیست؟

زمین های پرشیب و سنگلاخ برای کشاورزی مناسب نیستند. خاکهای آهکی یا نمکی در نواحی خشک، استعداد کشاورزی ندارند

۶- در چه زمین هایی محصول فراوان به دست می آید؟

اما از دشت های هموار یا جلگه ها که خاک های آبرفتی و حاصلخیز دارند، می توان محصول فراوان به دست آورد.

۷- آب مورد نیاز کشاورزان از کجا تامین می شود؟

از آب باران و رودها تامین می شود. در بعضی نواحی هم آب های زیرزمینی را از راه کندن چاه یا قنات به مزرعه ی کشاورزی هدایت می کنند.

۸- متوسط بارندگی سالانه ایران و جهان چقدر است؟

متوسط بارندگی سالانه ی ایران حدود ۲۶۰ میلی متر و متوسط بارندگی جهان حدود ۸۰۰ میلی متر است.

۹- درخت خرما ، سیب زمینی و برنج در چه مناطق آب و هوایی رشد می کند؟

خرما در مناطق گرمسیری رشد می کند و نمی تواند سردی هوا را تحمل کند. سیب زمینی گیاهی سردسیری است. برنج به آب و هوای معتدل و مرطوب نیاز دارد.

۱۰- در کشاورزی به چه نیروهای کاری نیاز داریم؟

به افرادی نیاز داریم که مهارت دارند و می توانند کارهای مربوط به کشاورزی را انجام بدهند؛ مانند کشاورز، آبیار، علف چین، مهندس کشاورزی

۱۱- ابزار کشاورزی در چه کارهایی استفاده می شود؟

به ابزار و وسایل مخصوص کشاورزی برای شخم زدن، آبیاری ، درو کردن ، کندن علف های هرز و ... نیاز داریم.

۱۲- سرمایه چه تاثیری در کشاورزی دارد؟

باید پول داشته باشیم تا مواد و ابزار مورد نیازمان را بخریم. البته اگر سرمایه ی ما کم بود، می توانیم با دیگران شریک شویم یا وام بگیریم.

۱۳- مواد مورد نیاز کشاورزی چیست؟ به بذر، کود و سم نیاز داریم

۱۴- چگونه می توانیم از کشاورزان خوب کشورمان حمایت کنیم؟

ما ترجیح می دهیم میوه های ایرانی بخریم و بخوریم. با این کار از کشاورزان خوب کشورمان هم حمایت می کنیم.

درس ۶ محصولات کشاورزی از تولید تا مصرف

۱- دوفعالیت مهم کشاورزی را نام ببرید؟ زراعت و باغداری

۲- زراعت چیست؟

زراعت یعنی کشت و پرورش گیاهانی که بعد از کاشت دانه، حداکثر تا یک سال محصول می دهند؛ مانند گندم، جو، گوجه فرنگی و هویج.

۳- باغداری چیست؟

باغداری، کشت و پرورش نهال درختان است که بعد از گذشت یک یا چند سال محصول می دهند؛ مانند درخت خرما پرتقال و انار.

۴- خوراک روزانه و اصلی مردم کشور ما چیست؟ گندم و برنج

۵- سه گروه مهم گیاهان محصولات زراعی را نام ببرید؟

غلات: گندم، جو، برنج، ذرت - حبوبات: نخود، ماش، عدس - محصولات جالیزی: خیار، گوجه، سیفی جات

۶- گندم به چند شکل کشت می شود؟

گندم گیاهی یک ساله است و به دو شکل پاییزه و بهار کشت می شود و کشت آن در همه ی استان های کشور ما رایج است.

۷- گیاه برنج در کدام استان های ایران کشت می شود؟

گیلان - مازندران - گلستان - اصفهان - خوزستان - فارس - سیستان و بلوچستان - قزوین

۸- کشت گلخانه ای چیست؟

امروزه یکی از روش های نو در کشاورزی، ایجاد گلخانه یا محیط مصنوعی برای کشت گیاهان است. با ایجاد گلخانه می توانیم هر محصول را در هر منطقه ی آب و هوایی و در همه ی فصول سال کشت کنیم؛ زیرا آب و هوای گلخانه و گرما و نور و رطوبت را خودمان با دستگا ه های مختلف، متناسب با نوع محصول تنظیم می کنیم

۹- تفاوت کشت گلخانه ای با سایر کشت ها در چیست؟

کشت گلخانه ای در مقایسه با سایر کشت ها از نظر صرفه جویی در مصرف آب بسیار بهتر است

۱۰- در گلخانه ها چه محصولاتی کشت می شوند؟

در گلخانه ها انواع میوه ها و محصولات جالیزی، سبزیجات و قارچهای خوراکی را کشت می کنند و یا گل و گیاهان زینتی پرورش می دهند.

۱۱- محصولات کشاورزی صادراتی ایران را نام ببرید؟

بخشی از میوه های سردسیری و هسته دار مانند هلو، زر دآلو، آلو، گوجه و آلبالو به صورت خشکبار و بعضی محصولات گرمسیری مانند خرما و پسته ایران به دلیل مرغوب بودن به خارج از کشور صادر می شود.

۱۲- امام صادق (ع) در مورد کشاورزی و باغداری چه فرموده اند؟

کشاورزی و درختکاری کنید؛ به خدا قسم هیچ کاری برای مردم، حلال تر و پاکیزه تر از آن نیست

درس ۷ طلای سیاه

۱- سوخت های فسیلی چیست؟

به زغال سنگ، نفت و گاز و مشتقات آنها نظیر گازوئیل و بنزین، سوخت های فسیلی می گویند.

۲- سه گروه عمده ی انرژی را نام ببرید؟

سوخت های فسیلی نفت، گاز، زغال سنگ و... - انرژی های نو یا قابل تجدید (انرژی خورشیدی، باد، آب و...)- انرژی هسته ای

۳- نفت چگونه تشکیل می شود؟

بیشتر دانشمندان معتقدند نفت از انباشته شدن بقایای جانوران و گیاهان در کف دریاها ی قدیمی به وجود آمده است. این مواد بین لایه های رسوبی قرار گرفته و بر اثر گرما و فشار زیاد و تغییرات شیمیایی طی میلیون ها سال به نفت تبدیل شده اند.

۴- علاوه بر نفت و گاز ، بیشترین انرژی که ما از آن استفاده می کنیم ، کدام است؟ انرژی برق

۵- بیشترین برق مورد نیاز ما از چه راهی تامین می شود؟

بیشتر برق (انرژی الکتریکی) مورد نیاز ما از طریق سوزاندن نفت کوره، گاز و گازوئیل در نیروگاه ها تولید می شود.

۶- برق حرارتی چگونه تولید می شود؟

در این نیروگاه ها با سوزاندن سوخت های فسیلی، آب را به بخار تبدیل می کنند فشار بخار آب، توربین ها را به حرکت درمی آورد و برق (انرژی الکتریکی) تولید می شود.

۷- برق آبی چگونه تولید می شود؟

با بستن سد روی رودهای پرآب و با استفاده از فشار آب ذخیره شده، توربین ها به حرکت درمی آیند و برق (انرژی الکتریکی) تولید می شود.

۸- بیشتر منابع نفتی ما در کجا قرار دارد؟

بیشتر منابع نفتی ایران در جنوب غربی و غرب کشور وجود دارد؛ این منابع در جنوب غربی در استان خوزستان و خلیج فارس و در غرب کشور در ایلام و کرمانشاه ذخیره شده است. علاوه بر این در بخش های دیگری از کشور مانند اطراف تهران و قم نیز نفت کشف شده است.

۹- اولین چاه نفت ایران در چه زمانی و در کجا حفر شد؟

از اولین چاه نفت ایران که در مسجد سلیمان استان خوزستان حفر شد و به نفت رسید، حدود ۱۰۰ سال می گذرد.

۱۰- از چه زمانی توجه بیگانگان به منابع کشور ما جلب شد؟

از زمان کشف و استخراج نفت در ایران

۱۱- پس از استخراج نفت خام چه تغییراتی روی آن صورت می گیرد؟

نفت خام پس از استخراج از طریق لوله به پالایشگاه ها منتقل می شود. بیشتر نفت تصفیه شده و فراورده های نفتی تولید شده در پالایشگاه از طریق خطوط لوله به نقاط مختلف کشور منتقل می شود و برای رفع نیازهای خانگی یا کارخانه ها و وسایل حمل و نقل مورد استفاده قرار می گیرد.

۱۲- بیشتر منابع گاز ایران از کجا به دست می آید؟

بیشتر منابع گاز ایران از جنوب و شمال شرقی کشور به دست می آید. جنوب: استان خوزستان و منابع گاز عسلویه و کنگان در استان بوشهر و سرخون در استان هرمزگان. شمال شرقی: منابع گاز خانگیران سرخس که در استان خراسان رضوی قرار دارد.

۱۳- بزرگ ترین تجارت در جهان امروزی کدام است؟ صادرات و واردات نفت و گاز

درس ۸ انرژی را بهتر مصرف کنیم؟

۱- به کدام منابع غیرقابل تجدید می گویند؟

به منابعی مانند سوخت های فسیلی که با استخراج تمام می شوند منابع غیر قابل تجدید می گویند.

۲- چرا امروزه تلاش می کنیم تا انرژی های نو جایگزین سوخت فسیلی شود؟

چون سوخت های فسیلی در اعماق زمین وجود دارند و میلیو نها سال طول می کشد تا تشکیل شوند.

۳- انرژی های نو یا قابل تجدید چیست؟

انرژی های نو آن دسته از منابع انرژی هستند که تمام نمی شوند و همواره می توان از آنها استفاده کرد؛ مانند انرژی خورشید، انرژی آب و باد

۴- چه تفاوتی بین انرژی نو و سوخت فسیلی وجود دارد؟

انرژی های نو برخلاف سوخت های فسیلی محیط زیست را آلوده نمی کنند؛ اما حمل و نقل نفت و گاز موجب آلودگی محیط می شود و سوزاندن آنها نیز هوا را آلوده می کند.

۵- در کشور ما از انرژی خورشیدی چه استفاده ای می توان کرد؟

از انرژی خورشیدی می توان برای گرم کردن هوا یا آب استفاده کرد و یا از آن انرژی الکتریکی به دست آورد.

۶- از انرژی باد در چه جاهایی و برای چه می توان استفاده کرد؟

از انرژی باد می توان در جاهایی که در بیشتر اوقات سال باد می وزد به خوبی استفاده کرد. انرژی باد توربین ها را به حرکت درمی آورد و انرژی الکتریکی تولید می کند.

۷- انرژی هسته ای چگونه پدید می آید؟

انرژی هسته ای از شکافتن هسته ی اتم های بعضی عناصر مثل اورانیوم پدید می آید. سنگ اورانیوم در طبیعت وجود دارد؛

۸- چرا انرژی هسته ای قابل تجدید نیست؟

چون روزی معادن آن تمام می شود

۹- تفاوت انرژی هسته ای با سایر انرژی ها؟

یک فرق مهم با انرژی های دیگر دارد و آن این است که با سوخت کم، انرژی بسیار زیادی تولید می کند؛ برای مثال یک کیلوگرم اورانیوم معادل سوختن ۱۲۰۰۰ بشکه نفت، انرژی تولید می کند.

۱۰- چگونه می توانیم در مصرف سوخت فسیلی صرفه جویی کنیم؟

زمانی که بخاری روشن است، در ها و پنجره ها را باز نگذاریم. - اگر شومینه داریم، بهتر است آن را روشن نکنیم. شومینه هم سوخت زیادی مصرف می کند و هم موجب آلودگی هوای خانه می شود. - زمانی که هوا سرد است، به جای اینکه درجه ی بخاری را زیاد کنیم و تنها یک پیراهن بپوشیم، لبا سهای گرم تر بپوشیم و درجه ی بخاری را کم کنیم

۱۱- چند مورد صرفه جویی در مصرف انرژی برق را بیان کنید؟

عادت کنیم در خانه یا مدرسه، لامپ های اضافی را خاموش کنیم؛ مثلاً اگر در اتاق هستیم و در آشپزخانه کاری نداریم، لامپ آنجا را خاموش کنیم. - در یخچال را زیاد باز و بسته نکنیم. با هر بار باز و بسته کردن یخچال، برق بیشتری مصرف می شود. - از لامپ های کم مصرف استفاده کنیم. - به ساعت ۷ تا ۱۱ شب، ساعت پیک یا اوج بار می گویند، چون در این زمان هوا تاریک می شود و همه ی مردم چراغها را روشن می کنند، مصرف برق خیلی زیاد می شود. در این زمان سعی کنیم از وسایل برقی کمتری استفاده کنیم و از وسایل برقی پرمصرف مثل اتو، جاروبرقی و لباسشویی اصلاً استفاده نکنیم.

۱۲- برجسب انرژی که بروی وسایل برقی چسبانده می شود به چه معناست؟

برجسب انرژی هفت رنگ دارد. در وسیله ای که می خریم، هرچه فلش آن به سمت رنگ سبز پر رنگ A نزدیک تر باشد، آن وسیله بهتر است؛ یعنی انرژی کمتری مصرف م یکنند و کارایی آن بیشتر است.

درس ۹ پیشرفت های علمی مسلمانان

۱- حضرت محمد(ص) چه زمانی حکومت اسلام را تشکیل داد؟

دین اسلام از سرزمین عربستان طلوع کرد. پیامبر گرامی اسلام، حضرت محمد(ص) پس از هجرت از مکه به مدینه، حکومت اسلامی تشکیل دادند

۲- پس از رحلت پیامبر مسلمانان برای گسترش اسلام چه کردند؟

پس از رحلت پیامبر (ص)، مسلمانان، اسلام را در خارج از شبه جزیره ی عربستان گسترش دادند و در هر دوره سرزمین های زیادی از جمله ایران را به قلمرو اسلامی افزودند و بسیاری از کشورهای قدرتمند آن روز را به تصرف درآوردند.

۳- چگونه سرزمین های اسلامی به کانون علمی جهان تبدیل شدند؟

دین اسلام بین ملت های مختلف با فرهنگ ها و آداب و رسوم متفاوت گسترش یافت. مسلمانان تحت تأثیر قرآن و آموزه های دینی اسلام که به تفکر و آموختن علم اهمیت زیادی می داد در زمینه های مختلف پیشرفت کردند. آنها از بخش هایی از دانش و فنونی که از گذشته در کشورشان بر جای مانده بود نیز استفاده کردند و در پرتو دین اسلام آنها را گسترش دادند. به تدریج سرزمین های اسلامی به کانون علمی جهان تبدیل شدند.

۴- در زمان گسترش دین اسلام چه پیشرفت هایی پدید آمد؟

در این دوره هنرمندان، صنعتگران، دانشمندان، فیلسوفان و مهندسان زیادی ظهور کردند و ابداعات و اختراعات مهمی پدید آوردند. در این میان، ایرانیان سهم بسیار بزرگی در گسترش اسلام و پیشرفت های علمی داشتند.

۵- در دوره اسلامی نام دیگر دانشمندان چه بود؟ حکیم، چون آن ها علوم مختلف را می دانستند

۶- خط زمان نشان دهنده ی چیست؟

خط زمان نشان می دهد که هر واقعه در چه زمانی اتفاق افتاده است. این خط زمان بر اساس قرن (صد سال) تنظیم شده است

۷- مبدا تاریخ مسلمانان از کجاست؟

هجرت پیامبر از مکه به مدینه

۸- قرن یا سده چیست؟

به هر صد سال یک قرن یا یک سده گویند

۹- نیمه ی اول و نیمه ی دوم یک قرن شامل چه سال هایی است؟

از سال یکم تا صدم را قرن اوّل هجری می گویند و از ۱۰۱ تا ۲۰۰ قرن دوم، از ۲۰۱ تا ۳۰۰ قرن سوم و ...

از سال یکم تا پنجاه، نیمه ی اول قرن است و از پنجاه و یکم تا صدم نیمه ی دوم قرن.

درس ۱۰ چه عواملی موجب گسترش علوم و فنون در دوره ی اسلامی شد؟

۱- مهم ترین علت پیشرفت علمی مسلمانان چه بود؟

تعالیم دین اسلام

۲- حضرت محمد (ص) درباره ی کسب علم چه می فرماید؟

پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمودند: به دنبال کسب علم باشید؛ حتی اگر مجبور شوید تا چین بروید

۳- مسلمانان به چه جهت به علم و ریاضیات و ستاره شناسی نیاز داشتند؟

مسلمانان برای کارهایی چون تعیین جهت قبله پی بردن به ساعت طلوع و غروب خورشید و تقویم و برای انجام دادن عبادت‌ها، کشتیرانی در دریا و نظایر آن به علم ریاضیات و ستاره شناسی نیاز داشتند.

۴- اسطرلاب چیست؟

وسیله ای است که برای مطالعه ی موقعیت های ستاره ها کاربرد دارد

۵- ترجمه چگونه موجب گسترش علوم و فنون در دوره ی اسلامی شد؟

آنها آثار علمی ملت های دیگر چون ایران و یونان را از زبان فارسی و یونانی به زبان عربی ترجمه کردند تا از آنها استفاده کنند. در آن دوره حتی مراکزی برای ترجمه ی کتابها به وجود آمده بود.

۶- فرمانروایان چگونه از دانشمندان حمایت می کردند؟

بعضی از فرمانروایان از دانشمندان و هنرمندان حمایت می کردند و خودشان برای ایجاد کتابخانه، مدارس و مراکز علمی پیشقدم می شدند.

۷- تجارت چگونه موجب گسترش علوم و فنون در دوره ی اسلامی شد؟

تجارت و بازرگانی هم از طریق راههای خشکی و هم راه های دریایی رونق داشت. در این سفرها و آمد و رفت ها، علوم و فنون نیز از جایی به جای دیگر منتقل می شد.

۸- مسلمانان فن کاغذ سازی را از چه کسانی آموختند؟

مسلمانان فن کاغذ سازی را از چینی ها آموخته بودند و آن را گسترش دادند و کامل کردند.

۹- چگونه می توان فهمید که مسلمانان فن کاغذ سازی را گسترش دادند؟

در آن دوره، صدها مغازه ی کتابفروشی در شهرهایی چون بغداد، نیشابور، بخارا و ... وجود داشت.

۱۰- دانشگاه جندی شاپور در چه زمانی تاسیس شد و در چه زمانی به کار خود ادامه داد؟

دانشگاه جندی شاپور در اهواز در زمان ساسانیان تاسیس شده بود اما تا سیصد سال بعد از ورود اسلام به ایران به کار خود ادامه داد.

۱۱- نظامیه ها چگونه مدارسسی بودند؟

نظامیه ها مدرسی بودند که عده ی زیادی از افراد در آنها علم می آموختند و همان جا زندگی می کردند و حکومت، خرج تحصیل و زندگی آنها را می داد

۱۲- چه کسی مدرسه نظامیه را تاسیس کرد؟

یکی از وزیران معروف ایرانی به نام خواجه نظام الملک، این نوع مدرسه را تاسیس کرده بود.

۱۳- نظامیه های معروف را نام ببرید؟

نظامیه های نیشابور و بغداد معروف بودند

۱۴- رصد خانه چگونه جایی بود و در کجاها قرار دارد؟

رصدخانه ها محلّ تحقیق درباره ی ستارگان بودند. شهرهایی چون بغداد، اصفهان و ری رصدخانه داشتند.

۱۵- نخستین بیمارستان و مدرسه پزشکی چه نام داشت؟

نخستین بیمارستانی که از آن اطلاعی در دست است ، بیمارستان و مدرسه ی پزشکی دانشگاه جندی شاپور است.

۱۶- معروف ترین بیمارستان دوره ی اسلامی را چه کسی تاسیس کرد؟

معروف ترین بیمارستان دوره ی اسلامی ، بیمارستانی بود که عضالدوله دیلمی در بغداد بنا کرده بود که داروخانه ای نیز داشت.

اصفهان، نصف جهان درس ۱۱

۱- شهر اصفهان در چه موقعیت جغرافیایی قرار دارد؟

شهر اصفهان، مرکز استان اصفهان است. شهر اصفهان در کوهپایه های زاگرس قرار دارد و رود زاینده رود از وسط آن عبور می کند. جمعیت شهر اصفهان حدود دو میلیون نفر است. این شهر بعد از تهران و مشهد پرجمعیت ترین شهر ایران است

۲- نقشه گردشگری چیست؟

نقشه ی گردشگری، نقشه ای است که روی آن، مکانهای دیدنی و آثار تاریخی نشان داده می شود.

۳- اوج شکوفایی شهر اصفهان به چه دوره ای مربوط است؟

اوج شکوفایی شهر اصفهان به دوره ی صفویه مربوط است.

۴- به چه دلیل اصفهان به نصف جهان معروف است؟

به دلیل حمایت شاهان صفوی، تعداد زیادی از صنعتگران، معماران، هنرمندان و دانشمندان به اصفهان آمدند و چنان آثار باشکوه و زیبایی به وجود آوردند که این شهر به نصف جهان معروف شد.

۵- مکان های تاریخی و دیدنی اصفهان را نام ببرید؟

میدان امام (نقش جهان) - مسجد شیخ لطف الله - مسجد امام (مسجد جامع عباسی) - کاخ عالی قاپو

۶- میدان امام به فرمان چه کسی ساخته شد؟

این میدان به فرمان شاه عباس صفوی در مرکز شهر اصفهان ساخته شده و در آن زمان از بزرگترین میدان های جهان بوده است. این میدان حدود ۵۰۰ متر طول دارد،

۷- مسجد شیخ لطف الله به فرمان چه کسی و به چه دلیل ساخته شد؟

به فرمان شاه عباس ساخته شد تا شیخ لطف الله که عالم بزرگی بود در آن نماز جماعت برگزار کند و به تربیت و تدریس شاگردان بپردازد

۸- کدام اثر تاریخی اصفهان ایوان دارد؟

مسجد امام چهار ایوان در چهار جهت جغرافیایی دارد

۹- مناره های مسجد امام چه ویژگی هایی دارد؟

هریک از مناره های مسجد بیش از ۴۰ متر ارتفاع دارد. داخل این مناره ها یا گلدسته ها پلکان های مارپیچ وجود دارد که از آن بالا می رفتند تا اذان بگویند یا خبررسانی کنند.

۱۰- همزمان با ساخته شدن مسجد امام چه معادنی کشف شد؟

با ساخته شدن مسجد امام، معادن سنگ مرمر، اطراف این شهر کشف شده است که از این سنگ ها در بنای مسجد استفاده کرده اند.

۱۱- کتیبه ها در مسجد امام در چه قسمت هایی هستند؟

در این مساجد کتیبه هایی روی گنبد، محراب و مناره ها دیده می شود.

۱۲- کتیبه چیست؟

نوشته هایی روی سنگ، کاشی و مانند آن است. معمولاً در کتیبه های دوره ی اسلامی، آیات قرآن، دعا و نام امامان بزرگوار را با خط خوش نوشته اند

۱۳- شاه عباس در کاخ عالی قاپو به چه کارهایی می پرداخت ؟

شاه عباس در این مکان به امور کشور می پرداخت و دستورهای لازم را صادر، و در تالارهای آن از مهمانان پذیرایی می کرد

۱۴- از ایوان کاخ عالی قاپو چه استفاده هایی می شد؟

شاه و درباریان از ایوان این کاخ، چوگان بازی، جشن ها یا رژه های سربازان را در میدان امام، تماشا می کردند.

درس ۱۲ چرا فرهنگ و هنر در دوره ی صفویه شکوفا شد؟

۱- موسس سلسله ی صفوی چه کسی بود ؟

شاه اسماعیل صفوی

۲- مشهورترین پادشاه صفوی که بود و کدام شهر را پایتخت انتخاب کرد ؟

شاه عباس اول - شهر اصفهان را پایتخت انتخاب کرد

۳- صفویان کدام مذهب را رسمی اعلام کردند ؟

مذهب شیعه

۴- پایتخت های صفوی کدام شهرها بودند ؟

اصفهان - قزوین - تبریز

۵- در اوایل قرن دهم هجری اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران چگونه بود ؟

در اوایل قرن دهم هجری، اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران نابسامان بود. حکومت قدرتمندی در کشور وجود نداشت و هر بخش آن در اختیار حکومتی بود.

۶- صفویان چگونه توانستند حکومت یکپارچه به وجود آورند ؟

صفویان توانستند مخالفان خود را در داخل کشور سرکوب کنند. آنها با دشمنان قدرتمند خود مانند عثمانی ها در غرب و ازبکان در شرق نیز جنگیدند و پیروزی هایی به دست آوردند. بدین ترتیب آنها حکومتی قدرتمند و یکپارچه به وجود آوردند.

۷- کالاهای صادراتی مهم در دوره ی صفویه را نام ببرید؟

کالاهای صادراتی مهم ایران در آن زمان، ابریشم و پارچه های زربفت و سنگ های قیمتی و خشکبار بود.

۸- به چه مکانی کاروان سرا می گفتند ؟

کاروانسراها محلّ استراحت و تأمین آذوقه ی مسافران و چها رپایانی بود که راه های طولانی را از شهری به شهری دیگر طی می کردند.

۹- چه عواملی سبب شد در دوره ی صفویه کاروان ها با آسودگی سفر کنند؟

صفویان امنیت را در راه ها و شهرها برقرار کردند و همین امنیت باعث می شد کاروان ها با آسودگی سفر کنند.

۱۰- درآمد حکومت صفوی و مخارج شاه و درباریان از کجا تامین می شد؟

درآمد حکومت و مخارج شاه و درباریان از راه مالیات هایی که از ولایات می گرفتند، تأمین می شد.

درس ۱۳ برنامه ی روزانه متعادل

۱- وقت یا اوقات را تعریف کنید؟

زندگی انسان، مدت زمانی است که در اختیار دارد. این زمان به ثانیه ها و روزها و هفته ها و سالها تقسیم شده است که در اصطلاح به آن وقت یا اوقات می گوییم.

۲- چگونه نمودار زمانی زندگی روزانه را ترسیم کنیم؟

یک دایره رسم، و آن را به ۲۴ قسمت مساوی تقسیم کرده ایم. هر قسمت نشان دهند ه ی یک ساعت است.

۳- یک برنامه ی روزانه متعادل را با برنامه نامتعادل مقایسه کنید؟

در برنامه ای متعادل، استراحت و خواب، درس خواندن، عبادت کردن و تفریح و سرگرمی به اندازه ی کافی وجود دارد و هر کاری در موقع مناسب انجام می شود؛ به عکس در برنامه ی نامتعادل به بعضی از بخش های زندگی، کمتر یا بیشتر از حدّ لازم توجه می شود.

۴- ما باید بخشی از زندگی روزانه ی خود را به چه کاری اختصاص دهیم؟

همه ی ما نیاز داریم که از طریق نماز، دعا و خواندن قرآن با خداوند ارتباط برقرار کنیم و باید بخشی از زندگی روزانه ی خود را به این کار اختصاص بدهیم.

۵- چرا باید در یک برنامه ی متعادل استراحت و خواب وجود داشته باشد؟

دیر خوابیدن و کمبود خواب بر سلامت جسم و روان ما تأثیرات بدی به جای می گذارد. کم خوابی می تواند موجب خستگی، بداخلاقی و کندی یادگیری بشود.

۶- در یک برنامه ی متعادل روزانه ساعات درس خواندن و کار کردن باید به اندازه ی کافی باشد، یعنی چه؟

یعنی فرد نه آنقدر تنبلی کند که درس یا کار را فراموش یا به آنها کم توجهی کند و نه آنقدر در درس و کار غرق شود که هیچ وقتی برای تفریح یا ارتباط با خانواده و دوستان و خویشان نداشته باشد.

۷- چرا تفریح و سرگرمی برای انسان لازم است؟

چون باعث می شود دوباره برای فعالیت های دیگر انرژی و نشاط پیدا کنیم.

درس ۱۴ برنامه ریزی برای اوقات فراغت

۱- اوقات فراغت را تعریف کنید؟

انسانها، اغلب اوقات خود را برای کار یا تحصیل یا وظایف و تکالیفی که بر عهده دارند، صرف می کنند. به اوقاتی که فرد از این کارها فارغ یا آسوده است، اوقات فراغت می گویند.

۲- اوقات فراغت چه زمانی برای دانش آموزان مناسب است؟

برای دانش آموزان، روزهای تعطیل و همچنین تعطیلات تابستان، فرصت خوبی برای این فعالیت هاست.

۳- چند نمونه شیوه ی گذراندن اوقات فراغت در گذشته را نام ببرید؟

مردم با شرکت در مراسم و جشن ها، شرکت در مسابقات زورآزمایی و تیراندازی، مجالس نقالی و بازی های گروهی خود را سرگرم و اوقات فراغت خود را پر می کرده اند. بعضی از این بازی ها و سرگرمی ها تا امروز بین مردم باقی مانده است.

۴- چند بازی قدیم را که در گذشته تاکنون در بیشتر نواحی ایران رایج بوده اند را نام ببرید؟

بازیهای چون قایم باشک (قایم موشک)، نون بیار کباب ببر، آموزشجیرباف، الک و دولک، بادبادک بازی و طناب بازی

۵- مکان های عمومی گذراندن اوقات فراغت را نام ببرید؟

- کتابخانه های عمومی
- کتابخانه های مدارس
- سالن های تئاتر و سینما
- نمایشگاه ها
- بوستان ها (پارک ها)
- مجموعه های شهر بازی
- اردوگاه ها
- مجتمع های فرهنگی - هنری
- باشگاه ها و سالن های ورزشی
- موزه ها (گنجینه ها)
- فرهنگسراها
- نگارخانه ها
- مساجد (پایگاه های مقاومت بسیج، کتابخانه ی مساجد، کلاس های آموزشی، کانون های فرهنگی - هنری)

۶- چرا وظیفه داریم از مکان های عمومی گذراندن اوقات فراغت محافظت کنیم؟

مکان های عمومی گذران اوقات فراغت به همه ی مردم متعلق است. وظیفه ی ما است که در حفاظت از این مکان ها و وسایل و امکانات داخل آنها بکوشیم.

۷- هنگام حضور در ورزشگاه چه نکاتی را باید رعایت کنیم؟

برای تهیه ی بلیت، نوبت در صف را رعایت کنیم. - از مسخره کردن یک تیم یا هواداران آن خودداری، و فقط تیم مورد علاقه مان را تشویق کنیم. - از اموال عمومی حفاظت کنیم. - با نظم و آرامش به سالن ها وارد یا از آنجا خارج شویم. - با انتظامات یا کارکنان ورزشگاه همکاری کنیم.

۸- هنگام استفاده از بوستان (پارک) چه نکاتی را باید رعایت کنیم؟

روی چمن ها راه نرویم و فقط از پیاده روها استفاده کنیم. - گل ها را نچینیم. - زباله ها را در سطل های مخصوص بریزیم.

۹- برخی از موسسات و سازمان هایی که در امور اوقات فراغت فعالیت می کنند را نام ببرید؟

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان - سازمان دانش آموزی - سازمان فرهنگی هنری شهرداری - وزارت ورزش و جوانان - سازمان آموزش فنی و حرفه ای - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

درس ۱۵ انواع لباس

۱- برای تفاوت لباس در موقعیت های مختلف چند مثال بزنید

برای مثال لباس منزل ما با لباس مدرسه و با لباسی که در مهمانی می پوشیم، فرق دارد. وقتی می خواهیم ورزش کنیم از لباسهای ورزشی یا لباسهای راحت استفاده می کنیم. بعضی از لباسها را نیز در مراسم مختلف اجتماعی می پوشیم؛ برای مثال در مراسم عزاداری برای حضرت ابا عبدالله امام حسین (ع) لباس سیاه بر تن می کنیم.

۲- تفاوت لباس گروه های مختلف اجتماعی و شغلی به چه چیزی بستگی دارد؟

لباسهای این گروه ها بسته به کار و نقش آنها در اجتماع، متفاوت است. ما می توانیم از روی لباس این گروه ها پی ببریم که شغل و حرفه ی این افراد چیست یا چه خدمتی به اجتماع می کنند.

۳- وجود مناطق مختلف آب و هوایی در کشور ما چگونه باعث تفاوت نوع پوشاک مردم می شود؟

در کشور عزیز و پهناورمان ایران، تنوع آب و هوایی وجود دارد؛ یعنی نوع آب و هوا در همه جا یکسان نیست. در بعضی جاها آب و هوا گرم و خشک، در بعضی جاها سرد، در بعضی مکانها گرم و مرطوب و در بعضی نواحی معتدل است.

۴- چند نمونه از اقوام ایرانی که لباس های مخصوص خود را دارند نام ببرید؟

در کشور پهناور ما اقوام مختلفی مانند فارس، ترک، لر، گیلک، کرد، بلوچ و .. زندگی می کنند. هر یک از این اقوام لباس های مخصوص به خود دارند.

۵- چگونه در گذشته می توانستند با دیدن یک فرد حدس بزنند که او اهل کجاست؟

لباس های محلی اقوام ایرانی بسیار زیبا است. البته این لباس ها در گذشته بیشتر مورد استفاده قرار می گرفته است. به طوری که در قدیم هر کس از روی شکل لباس فرد دیگر می توانست حدس بزند که او اهل کدام منطقه ی ایران است.

۶- در زمان گذشته کدام گروه لباس مخصوص به خود را داشته اند؟

شاهزادگان، روحانیون، نظامیان و ... لباس های مخصوص به خود می پوشیدند.

۷- برای ثابت ماندن برخی از جلوه های لباس در طی زمان، یک مثال بنویسید؟

اگر در تصاویر دوره های مختلف تاریخی دقت کنیم، می بینیم که مردان همواره سرپوش داشته اند و این سرپوش تاج، انواع کلاه، عمامه، دستار و مانند آن بوده است.

درس ۱۶ لباس از تولید تا مصرف

۱- امروزه بیشتر مردم پوشاک مورد نیاز خود را چگونه تهیه می کنند؟

بیشتر مردم، پوشاک مورد نیاز خود را به صورت آماده از فروشگاه های مختلف می خرند.

۲- کارگاه های لباس به چه دلیل به وجود آمدند؟

با گذشت زمان و افزایش جمعیت، چون دیگر یک یا چند خیاط نمی توانستند نیازهای تعداد زیادی از مردم را برآورده کنند، کم کم کارگاه های تولید لباس به وجود آمد. در این کارگاه ها انواع لباس به تعداد زیاد تولید می شود.

۳- تولید انبوه را تعریف کنید و یک مثال بزنید؟

به تولید یک کالا به یک شکل و به تعداد زیاد تولید انبوه می گویند. امروزه کارگاه های تولید لباس، تولید انبوه دارند.

۴- پارچه ی مورد نیاز کارگاه های تولیدی لباس چگونه تولید می شود؟

پارچه از نخ درست می شود. نخ ممکن است طبیعی یا مصنوعی باشد. پس از تولید نخ در کارخانه های نخ ریزی، نخ ها به کارخانه ی پارچه بافی (ساجی) فرستاده می شود.

۵- در کارگاه تولید لباس وظیفه ی برش کار چیست؟

برش کار از روی الگوهایی که دارد، پارچه ها را می برد. الگو در اندازه های مختلف تهیه می شود. اندازه ها معمولاً با شماره مشخص شده است. اندازه های کوچک، بزرگ و متوسط برای افراد با قد و اندازه های مختلف به کار می رود.

۶- در کارگاه تولیدی لباس وظیفه ی خیاط های مختلف چیست؟

هر یک از خیاطهایی که در کارگاه هستند، یک بخش از لباس را می دوزند؛ برای مثال یک نفر فقط آستین می دوزد و لباس هارا به دیگری می دهد. نفر بعدی یقه ها را متصل می کند. فرد دیگری دگمه و زیپ به لباس می دوزد. در پایان، یک نفر درزهای لباس و جای دوخت هارا اتو می کند.

۷- خط تولید را تعریف کنید؟

در کارگاه همه با یکدیگر همکاری می کنند و هر بخش، قسمتی از کار تولید را انجام می دهد تا کالا به صورت نهایی آماده شود. به مجموعه ی این بخش ها خط تولید گفته می شود.

۸- هنگام خرید لباس چگونه باید لباس مناسب را انتخاب کنیم؟

لباسی را انتخاب کنیم که با باورده های دینی ما تناسب داشته باشد

۹- لباسی که انتخاب می کنیم چگونه باید با باورهای دینی ما تناسب داشته باشد؟

موقع حضور افراد نامحرم نیز باید لباس مناسب به تن داشته باشیم. لباس باید پوشش مناسب را برای زن یا مرد مسلمان فراهم کند. رعایت حجاب و عفاف، موجب وقار و متانت شخص م ی شود.

۱۱- لباسی را که انتخاب می کنیم باید چگونه باشد؟

باید کیفیت خوب و قیمت مناسب داشته باشد و مناسب شخصیت ما باشد

درس ۱۷ ویژگی های دریا های ایران

۱- دریا یعنی چه ؟

دریاها گودال های پر از آبی هستند که به اقیانوس ها راه دارند. اقیانوس ها پهنه های بسیار بزرگ آبی کره ی زمین هستند.

۲- ایران از کدام جهت های جغرافیایی به دریاها دسترسی دارد؟ شمال - جنوب

۳- عمق دریای خزر در قسمت های مختلف آن چقدر است ؟

عمق دریای خزر در نواحی شمالی آن بسیار کم است به طوری که در بعضی نواحی به کمتر از ۱۰ متر می رسد اما در نواحی جنوبی نزدیک به ایران، عمق آن بیش از ۱۰۰۰ متر است.

۴- دریای خزر در طول تاریخ چه نام هایی داشته است ؟

دریای خزر در طول تاریخ، نام های گوناگونی مانند دریای گیلان، دریای مازندران، دریای قزوین و دریای گرگان و ... داشته است. در نقشه های خارجی این دریا کاسپین نامیده می شود.

۵- چرا دریای خزر در واقع یک دریاچه است ؟ چون به اقیانوس ها راه ندارد

۶- جلگه های حاصلخیز ساحل دریای خزر چگونه به وجود آمده اند؟

رودهایی که از ایران به این دریا می ریزند، جلگه ی حاصلخیزی را در طول ساحل دریا به وجود آورده اند.

۷- چند رود که به دریای خزر می ریزد را نام ببرید؟ گرگان - هراز - چالوس سفید رود

۸- دریای خزر ایران را به کدام کشورها مربوط می کند ؟ ترکمنستان - قزاقستان - روسیه - جمهوری آذربایجان

۹- خلیج چیست؟ به پیشروی آب دریا ها در خشکی خلیج می گویند.

۱۰- خلیج فارس چگونه به وجود آمده است؟

خلیج فارس، پیشروی آب دریای عمان و اقیانوس هند در خشکی های ایران و عربستان است

۱۱- خور چیست و برای چه اموری مناسب است ؟

در کناره های خلیج فارس بریدگی های عمیقی وجود دارد که ساکنان اطراف به آنها خور می گویند. خورها برای ایجاد بندر و پهلو گرفتن کشتی ها بسیار مناسب هستند .

۱۲- تنگه چیست ؟ به آبراهه ای که دو دریا را به هم وصل می کند، تنگه می گویند

۱۴- ایران از چه طریق به همسایگان جنوبی خود دسترسی می یابد؟

ساحل دریای عمان از بندرعباس تا بندر گوآتر امتداد دارد. دریای عمان به اقیانوس هند راه دارد.

خلیج فارس و دریای عمان، کشور ما را به همسایگان جنوبی مربوط می کنند

درس ۱۸ دریا، نعمت خداوند

۱- چرا به منطقه خلیج فارس انبار نفت جهان می گویند؟

یکی از مهم ترین دلایل اهمیت خلیج فارس، وجود منابع سرشار نفت و گاز است. مقدار این منابع در خلیج فارس آنقدر زیاد است که به این منطقه انبار نفت جهان می گویند.

۲- نفت و گاز خلیج فارس در کجا استخراج می شود؟

نفت و گاز از کف خلیج فارس در ناحیه ی کم عمق نزدیک به ساحل استخراج می شود

۳- از چه طریق نفت ایران به سایر کشورهای جهان منتقل می شود؟

همه روزه نفتکش های عظیمی از خلیج فارس و تنگه ی هرمز عبور می کنند و نفت کشورهای نفت خیز را به سایر کشورهای جهان انتقال می دهند.

۴- در کدام دریاهای اطراف ایران منابع نفت و گاز وجود دارد و این منابع توسط چه کسانی استخراج می شوند؟

خلیج فارس و دریای خزر دارای منابع نفت و گاز است و کشورهای اطراف این دریا به کشف و استخراج نفت از آن مشغول اند.

۵- در دریاهای ایران چند نوع ماهی وجود دارد؟

در دریا های ایران صد ها نوع ماهی زندگی می کنند که هر یک ارزش غذایی و طعم خاصی دارند و بعضی هم زینتی هستند.

۶- ماهیگیری در آب های اطراف سواحل چگونه صورت می گیرد؟

از کشتی ها و لنج های کوچک استفاده می شود اما صیادان برای ماهیگیری در آب های عمیق به کشتی های مجهز نیاز دارند. در این کشتی ها لوازم پیشرفته ی ماهیگیری و سردخانه وجود دارد.

۷- ماهیان دریای خزر را نام ببرید؟

ماهی کولی - ماهی سفید - سوف - کپور - کفال - کیلکا - ماهیان خاویاری (تاس ماهی - اوزون برون - دراکول - فیل ماهی)

۸- ماهیان دریای عمان و خلیج فارس را نام ببرید؟

سرخو - سنگسر - زبیده - قباد - شوریده - حلوا - میگو - ماهی شیر

۹- طرز تهیه کنسرو ماهی در کارخانه های کنسرو سازی را توضیح دهید؟

ماهی ها را پس از صید با کامیون های یخچال دار به اینجا حمل می کنند. در اینجا ماهی را به قطعات بزرگ برش می دهند و در دیگ های مخصوص می ریزند تا در مدت معینی بپزد. بعد دستگاه خودکار، تگه های پخته شده را درون قوطی می ریزد و نمک و روغن به آن اضافه می کند. هوای قوطی ها خارج می شود تا فاسد نشوند....

۱۰- در شهرهای بندری مردم به چه کارهایی مشغول هستند؟

در شهرهای بندری، عده ای از مردم به بارگیری و بار اندازی کالاهای کشتی ها مشغول اند. در این مناطق انبار هایی نیز برای نگهداری کالاها به وجود آمده است و برخی از مردم به شغل انبارداری مشغول اند.

۱۱- دریا چه نقشی در توسعه گردشگری در ایران دارد؟

همه ساله عده‌ی زیادی از مردم کشور ما برای تفریح و گذراندن تعطیلات تابستان به سواحل شمالی ایران سفر می‌کنند. سواحل زیبای جنوبی ایران و جزایر کیش، قشم، بندر عباس و چابهار نیز برای گردشگری در فصل زمستان مناسب هستند و مسافران از دریا، بناهای تاریخی و بازارهای این نواحی دیدن می‌کنند.

۱۲- چند نوع از موجودات با ارزش در دریای خلیج فارس و دریای عمان را نام ببرید؟

ماهی‌های تزئینی، مرجان‌ها، صدف‌ها و لاک‌پشت‌های کمیاب و پستاندارانی چون دلفین‌ها و نهنگ‌ها در آنها زندگی می‌کنند.

درس ۱۹ همسایگان ما

۱- مرز چیست؟

مرز خطی مشخص است که کشوری را از کشوری دیگر جدا می‌کند

۲- مرز کشور چگونه تعیین می‌شود؟

برای تعیین مرز، ابتدا کشورها بر سر خطوط مرزی به توافق می‌رسند و میان خود خطوطی را معین می‌کنند؛ سپس نقش‌کش‌ها با دقت نقشه‌هایی از مرزها ترسیم می‌کنند. در مرحله‌ی بعد طبق آن نقشه، روی زمین در محل خطوط مرزی علامت‌گذاری می‌کنند. این علامت‌ها معمولاً میله‌ها یا تیرک‌هایی است که در زمین فرو می‌کنند.

۳- همسایگان شمالی ایران را نام ببرید؟

ترکمنستان - ارمنستان - جمهوری آذربایجان

۴- همسایگان غرب ایران را نام ببرید؟

ترکیه - عراق

۵- همسایگان شرقی ایران را نام ببرید؟

افغانستان - پاکستان

۶- وظیفه‌ی پاسگاه‌های مرزی ایران چیست؟

در بعضی از مناطق مرزی، پاسگاه‌های مرزی مستقر می‌شوند. در این پاسگاه‌ها، افرادی مشغول دیده‌بانی و حفاظت از مرزها هستند تا عبور غیرقانونی از مرز صورت نگیرد. مرزبانان پرتلاش از این راه به کشور خدمت می‌کنند.

۷- آیا خط مرزی فقط روی زمین است؟ توضیح دهید.

گاهی یک پدیده‌ی طبیعی مانند رودخانه، کوه، بیابان و دریاچه بین دو کشور قرار دارد و از همان پدیده‌ها برای تعیین مرز استفاده می‌کنند؛ مثلاً کوه‌های آارات بخشی از مرز ایران و ترکیه را تشکیل می‌دهد.

۸- خلبانان در هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان یک کشور چه کاری باید انجام دهند؟

خط مرزی تنها روی زمین نیست؛ بلکه فضای بالای مرز زمینی هم جزء آن است؛ یعنی در بالای مرزهای زمینی، یک دیوار فرضی وجود دارد. خلبانان هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان هر کشور باید به آن کشور اطلاع بدهند و برای ورود از آنها اجازه بگیرند.

۹- انواع روابط ایران با کشورهای همسایه ی خود را نام ببرید ؟

روابط بازرگانی - روابط فرهنگی

۱۰- ایرانیان برای زیارت چه اماکن مقدسی و به کدام کشورهای همسایه سفر می کنند؟

همه ساله عده ی زیادی از مردم کشور ما برای زیارت خانه ی کعبه و مرقد مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص) به کشور عربستان سفر می کنند همچنین زائران حرم حضرت علی بن ابیطالب (ع)، امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) به کشور عراق سفر می کنند.

۱۱- مردم مسلمان کشورهای همسایه برای زیارت چه اماکن مقدسی به ایران سفر می کنند؟

عده ای از مسلمانان کشورهای همسایه ی ایران نیز برای زیارت مرقد امام هشتم امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) به ایران سفر می کنند .

۱۲- روابط فرهنگی ایران با کشورهای همسایه شامل چه مواردی است ؟

علاوه بر سفرهای زیارتی، عده ای از مردم کشورهای همسایه برای دیدن آثار و بناهای تاریخی و مناطق زیبای ایران به کشور ما سفر می کنند . مردم ایران هم به منظور بازدید آثار تاریخی و مناطق تفریحی به کشورهای همسایه سفر می کنند.

۱۳- گذرنامه چیست و چه مشخصاتی در آن ذکر شده است ؟

برای اینکه یک فرد از کشور خارج بشود به گذرنامه یا پاسپورت نیاز دارد؛ برای مثال وقتی یک فرد ایرانی می خواهد به کشور دیگر برود، باید از دولت ایران گذرنامه بگیرد. گذرنامه مانند شناسنامه ی خارجی فرد است و در آن مشخصات فرد و ایرانی بودن او ذکر شده است.

۱۴- رویدا چیست و گرفتن آن به چه معناست؟

برای مسافرت به کشور دیگر باید از سفارتخانه ی آن کشور اجازه گرفت. به این اجازه رویداد یا ویزا می گویند . وقتی یک کشور به یک فرد ویزا می دهد به او اجازه یا پذیرش داده است تا به آنجا سفر کند.

۱۵- شباهت های ما و همسایگان را نام ببرید؟

دین: مردم همه ی کشورهای همسایه ی ایران به جز ارمنستان مسلمان هستند.

مردم کشور ارمنستان مسیحی هستند.

زبان: در کشور ری مانند افغانستان زبان فارسی رایج است و مردم کشورهای افغانستان و پاکستان به زبان و ادبیات فارسی علاقه مندند.

۱۶- نوروز چیست و در کدام کشورهای همسایه جشن گرفته می شود ؟

نوروز یکی از کهن ترین جشن های به جا مانده از دوران ایران باستان است که در کشورهای همسایه نیز جشن گرفته می شود. در افغانستان سال رسمی با نوروز شروع می شود. در بعضی کشورهای دیگر نوروز به عنوان آغاز فصل بهار جشن گرفته می شود. هنگام نوروز در ایران سفره های هفت سین می چینند.

درس ۲۱ استعمار چیست؟

۱- علوم و فنون مسلمانان چگونه به اروپا انتقال یافت؟

حدود چهار قرن پیش، تجارت و داد و ستد میان اروپاییان و مسلمانان گسترش یافته بود. اروپاییان از طریق دریای مدیترانه و شمال آفریقا، محصولات نظیر شکر، قهوه، کاغذ، قطب نما، داروی گیاهی و ادویه را از مسلمانان خریداری می کردند. در این رفت و آمدها، علوم و فنون مسلمانان مورد توجه آنها قرار می گرفت. اروپاییان کتاب های پزشکی جهان اسلام و بسیاری کتاب های دیگر علوم اسلامی را به زبان خودشان ترجمه کردند و توانستند از این علوم استفاده کنند. به تدریج علوم و فنون مسلمانان به شیوه های مختلف به اروپا انتقال یافت.

۲- تجارت و بازرگانی چگونه در اروپا رونق یافت؟

تجارت موجب شد ثروت اروپاییان بیشتر شود. شهر و شهرنشینی رشد کرد و شکل زندگی مردم را تغییر داد. به تدریج کارگاه های صنعتی افزایش یافت.

۳- دو نمونه از اختراعات دوره تحولات علمی و هنری در اروپا را نام ببرید؟

اختراع دستگاه چاپ به وسیله ی گوتنبرگ و تلسکوپ به وسیله ی گالیله، نمون ههایی از اختراعات آن دوره است.

۴- دو علم جغرافی و نجوم چه کمکی به اروپائیان کرد؟

به شناخت سرزمین ها و راه های دریایی و تجارت کمک می کرد.

۵- اروپائیان با استفاده از کدام پیشرفت مسلمانان توانستند کشتی محکم بسازند؟

اروپاییان از نقشه هایی که جغرافی دانان مسلمان از جهان ترسیم کرده بودند، قطب نما و شیوه های کشتی سازی آنها استفاده کردند و توانستند کشتی های محکم تر و پرسرعت تری بسازند و در دریانوردی مهارت پیدا کنند.

۶- اروپائیان با پیشرفت در دریا نوردی به چه فکری افتادند؟

به این فکر افتادند که سرزمین های جدیدی را کشف کنند. پرتغالی ها و اسپانیایی ها پیشگام بودند. آنها توانستند طی سا لها با کشتی های متعدّد، قاره ی آفریقا را دور بزنند . به شرق آسیا بروند و بعد قاره ی آمریکا را نیز کشف کنند.

۷- استعمار چیست؟

کلمه ی استعمار به معنی آباد کردن است؛ اما اگر کشوری به بهانه ی آباد کردن در کشورهای دیگر دخالت و نفوذ کند تا منابع و ثروت آن کشور را غارت کند به آن کشور استعمارگر م یگویند.

۸- به چه کشورهایی مستعمره می گویند؟

به سرزمین هایی که استقلال سیاسی و اقتصادی نداشته باشند و تابع حکومت استعمارگر باشند، مستعمره می گویند.

۹- راه نفوذ استعمارگران در کشورهای دیگر را توضیح دهید؟

آنها گاهی به سرزمین های دیگر حمله ی نظامی، و آنها را اشغال کرده اند؛ سپس گفته اند که هدفشان آباد کردن این کشورها است درحالی که هدف اصلی آنها غارت منابع این کشورها است. گاهی نیز سعی کرده اند از کشورهای دیگر امتیازاتی بگیرند یا روابطی با آنها برقرار کنند که به نفع خودشان باشد؛ به عبارت دیگر در آن کشورها نفوذ کنند.

۱۰- هدف اصلی استعمار گران چه بود؟

غارت منابع کشورهای دیگر

۱۱- بیشتر نفوذ و دخالت بیگانگان در کشور ما در دوره ی حکومت چه کسی بود؟

بیشتر نفوذ و دخالت بیگانگان در کشور ما در دوره ی حکومت های قاجاریه و پهلوی بوده است.

درس ۲۲ مبارزه ی مردم ایران با استعمار

۱- نام چند شخصیت بزرگ مبارزه با استعمار در ایران در فاصله ی بین تاسیس سلسله ی قاجار تا پیروزی انقلاب اسلامی را بنویسید؟

امیر کبیر - سید حسن مدرس - شیخ محمد خیابانی - رئیس علی دلواری - میرزا کوچک خان جنگلی - آیت الله کاشانی - دکتر محمد مصدق - امام خمینی (ره)

۲- مردم کشور ما در مقابل استعمار گران چه کردند؟

مردم کشور ما همواره با استعمارگران مبارزه می کردند. از هر منطقه ی کشور ما انسان های بزرگ و فداکاری برخاستند و برای کوتاه کردن دست بیگانگان از کشور تلاش کردند و در این راه رنج زیادی را تحمل کردند؛ حتی از جان خود گذشتند.

درس ۲۳ خرمشهر در چنگال دشمن

۱- جنگ تحمیلی رسماً در چه تاریخی و چگونه آغاز شد؟

روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ در حالی که مردم به زندگی خود مشغول بودند و دانش آموزان و خانواده هایشان برای شروع سال تحصیلی آماده می شدند، ناگهان صداهای مهیبی همه را وحشت زده کرد. هواپیما های عراقی در آسمان خرمشهر و تعدادی دیگر از شهرهای ایران ظاهر شدند و بمب های خود را بر سر مردم فرو ریختند.

۲- سر آغاز جنگ تحمیلی چه اتفاقی افتاد؟

پس از حمله ی هواپیما های عراقی به بعضی از شهرهای کشور، هجوم زمینی ارتش این کشور نیز به سرزمین جمهوری اسلامی آغاز شد. این حملات سر آغاز جنگ تحمیلی و هشت سال دفاع مقدس مردم ایران در مقابل دشمنان بود.

۳- امام خمینی (ره) درباره ی جلوگیری از نفوذ بیگانگان و استقلال مردم ایران چه می فرمودند؟

مردم باید خودشان سرنوشت کشور را به دست بگیرند

۴- چه زمانی استعمار گر متوجه شد که منافع آن ها در ایران قطع شده است؟

پس از انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی به وجود آمد و مردم ایران سرنوشت خود را به دست گرفتند و کشورهای استعمارگر متوجه شدند که منافع آنها در ایران قطع شده است.

۵- پس از تشکیل جمهوری اسلامی کدام موضوع برای دشمنان ناخوشایند بود؟

با تشکیل جمهوری اسلامی، ایران یاور مظلومان در جهان شد و از مبارزه ی مردم فلسطین حمایت کرد و همین موضوع برای دشمنان خوشایند نبود.

۶- زمانی که صدام به ایران حمله کرد نیروهای نظامی ایران در چه شرایطی قرار داشتند؟

در اوایل پیروزی انقلاب، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تازه شکل گرفته بود و ارتش و سپاه در حال مجهز شدن و نیرو گرفتن بودند و هنوز آمادگی کافی برای دفاع نداشتند.

۷- ارتش عراق در هفته ی اول جنگ چه کرد؟

ارتش عراق در هفته ی اول جنگ، بعضی از شهر های مرزی ایران را اشغال کرد و در همه ی شهر ها با مقاومت سرسختانه ی مردم روبه رو شد.

۸- وقتی جنگ آغاز شد امام خمینی چه فرمودند؟

من از ملت بزرگ ایران خواهانم که در هر مسئله ای که پیش می آید قوی باشند، قدرتمند باشند، متکی به خدای تبارک و تعالی باشند و از هیچ چیز باک نداشته باشند. ما از آن قدرت های بزرگ نترسیدیم. این (صدام) که قدرتی ندارد، عراق که چیزی نیست.

۹- یکی از رویاهای صدام و فرماندهان عراقی در جریان جنگ تحمیلی چه بود؟

خوزستان را به تصرف خود در بیاورند و مالک خرمشهر و اروندرود بشوند.

۱۰- مردم قهرمان خرمشهر در مقابل جنگ هجومی ناگهانی ارتش متجاوز عراق چه کردند؟

آنها ۳۴ روز در حالی که سلاح و مهمات کمی برای دفاع داشتند در مقابل ارتش مجهز به توپ و تانک عراقی ها جنگیدند.

۱۱- محمد جهان آرا که بود و چه کرد؟

محمد جهان آرا فرمانده سپاه پاسداران خرمشهر بود. او و دیگر یارانش شجاعانه در کنار مردم با نیر وهای متجاوز جنگیدند.

۱۲- چرا خرمشهر را خونین شهر نامیدند؟

پس از این همه مقاومت، دشمن با سربازان بیشتر و سلاح فراوان به پیشروی ادامه داد و خرمشهر سقوط کرد و به دست ارتش صدام افتاد. دشمن شهر را غارت کرد و مردم زیادی را به شهادت رساند. به همین دلیل این شهر را خونین شهر نامیدند.

درس ۲۴ خرمشهر در دامان میهن

۱- رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ چگونه بودند؟

در جبهه ها، رزمندگان اسلام - ارتش، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج- به دعا و راز و نیاز با خدا مشغول بودند و سخت می جنگیدند. آنها آماده‌ی هرگونه فداکاری بودند. درسخت ترین شرایط به هم کمک می کردند و با یکدیگر مهربان بودند و به هم روحیه و امیدواری می دادند.

۲- صدام پس از اشغال خرمشهر چه کرد؟

صدام پس از اشغال خرمشهر ده ها تانک و ابزار جنگی و چندین لشکر را در مناطق اطراف شهر مستقر کرده بود و می خواست شهرهای دیگر خوزستان را تصرف کند و به حملات خود به شهرهای دیگر هم ادامه می داد.

۳- خرمشهر چگونه آزاد شد؟

فرماندهان، نقشه ای را برای آزادسازی خرمشهر طراحی کردند. سرانجام رزمندگان اسلام با همکاری خلبانان شجاع نیروی هوایی ارتش در عملیات بیت المقدس توانستند نیروی دشمن را در هم بشکنند. در آخرین مرحله، ارتش صدام با تلفات زیاد و شکست بزرگی روبه رو شد. رزمندگان ایرانی درحالی که از شوق گریه می کردند، برخاک خرمشهر قدم گذاشتند و خود را به مسجد جامع رساندند؛ بدین ترتیب خرمشهر در سوم خردادماه ۱۳۶۱ از چنگال دشمن آزاد شد.

۴- به اعلام خبر آزادی خرمشهر مردم ایران چه کردند؟

مردم سراسر ایران با شنیدن این خبر به خیابان ها آمدند و به شادمانی پرداختند. خیابان ها پر از جمعیتی بود که اشک شوق بر چشم داشتند.

۵- پس از آزادی خرمشهر چه شد؟

پس از آزادی خرمشهر حکومت صدام سعی کرد با گرفتن کمک های مالی و اسلحه از کشورهای قدرتمند قوای خود را تقویت کند و همچنان به هجوم خود ادامه بدهد. رزمندگان شجاع میهن ما در عملیات های متعدده، بخش های دیگری از مناطق اشغال شده ی کشورمان را از دشمن بازپس گرفتند

۶- جنگ هشت سال چگونه به پایان رسید؟

در سال ۱۳۶۷ ایران آمادگی خود را برای پذیرش قطع نامه ی صلح اعلام کرد و جنگ هشت ساله به پایان رسید.

۷- درمقابل هجوم دشمن به کشور ما کدام گروه های ایرانی از میهن دفاع کردند؟

همه ی ملت ایران از اقوام و گروه های مختلف، زن و مرد و پیر و جوان ایستادگی و از میهن دفاع کردند. آن عده از مردم هم که نمی توانستند در جبهه های جنگ شرکت کنند با روش های دیگر به رزمندگان کمک می کردند.

۸- برای حفظ استقلال میهن و باز پس گیری مناطق اشغال شده مردم ایران چه کردند؟

هزاران نفر از مردم شجاع کشور ما شهید شدند و خانواده ها مشکلات زیادی را تحمل کردند تا استقلال میهن اسلامی حفظ شود.